

Základná umelecká škola, Štefánikova 20, 071 01 Michalovce

**Školský vzdelávací program pre 2. ročník prvej časti prvého stupňa základného štúdia
primárne umelecké vzdelávanie – ISCED 1B**

Predmet: hra na kontrabase

Názov predmetu	Hra na kontrabase
Ročník	Druhý
Učebný plán	č. 9
Časový rozsah výučby	1,5 hodiny týždenne
Stupeň vzdelania	Primárne umelecké vzdelávanie ISCED 1B
Názov ŠVP	Štátny vzdelávací program ZUŠ v SR
Názov ŠkVP	Školský vzdelávací program ZUŠ, Štefánikova 20, Michalovce, Iskrenie talentov
Forma štúdia	denná
Vyučovacia jazyk	slovenský
Spracoval	Ivan Žecík
Koordinátor ŠkVP	Eva Skvašiková
Schválené dňa	27. júna 2014

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Kontrabas je hudobný nástroj so všestranným využitím, uplatňujúcim sa vo všetkých hudobných žánroch. Táto skutočnosť vychádza z historických hráčskych nástrojárskych tradícií a bohatej literatúry, obsahujúcej všetky štýlové obdobia. Kontrabasová pedagogika prekonala v poslednom období obrovské kvalitatívne zmeny. Bolo vypracovaných niekoľko škôl, metodických a koncepcných materiálov a rôznych publikácií, ktoré zásadným spôsobom menia prístup k vytváraniu technických a výrazových prostriedkov potrebných k hre na kontrabase. Ciele, prostriedky na ich dosiahnutie a hudobný materiál uvedený v učebných osnovách zabezpečujú, v prípade ich správneho využitia, získanie zručností a vedomostí pre ďalšie štúdium na konzervatóriu, ale aj uplatnenie sa žiakov v rôznych útvaroch. Obsah učebných osnov hry na kontrabase je koncipovaný tak, aby žiak prostredníctvom získaných vedomostí vytváral trvalý vzťah k hudbe a nástroju, aby si postupne osvojil potrebu samostatného štúdia. Na štúdium hry na kontrabase sa prijímajú žiaci s fyzickými a psychotronickými predpokladmi pre hru na nástroji. Práca učiteľa so žiakmi v predmete hra na kontrabase je charakteristická individuálnym prístupom a používaním adekvátnych metodických postupov a foriem práce nielen v súvislosti s vekom dieťaťa, ale aj z hľadiska jeho celkového nadania a úrovne talentu. Odporúčaná kontrabasová škola, technická a prednesová literatúra a metodické materiály slúžia k základnej orientácii učiteľa, ktorý ich môže podľa svojich skúseností a individuálnych potrieb vhodne kombinovať a nahrádzať inými materiálmi.

Ciele

Cieľom vyučovania v druhom ročníku je naďalej udržať záujem žiaka o hru na nástroj a postupne prejsť ku hraniam vo vyšších polohách. Naďalej viesť k systematickej práci spočívajúcej v pravidelnom cvičení, v čítaní notového zápisu v basovom kľúči a k orientácii na hmatníku v 1. a 2. polohe na všetkých strunách.

Je nutné zdokonaľiť prirodzený a uvoľnený postoj pri hre na nástroji, dbať na intonáciu a plynulú výmenu medzi jednotlivými polohami. Pripraviť žiaka na záverečnú skúšku z nástroja.

Všeobecné ciele

- Naďalej rozvíjať u žiaka túžbu preniknúť do sveta hudby.
- Podporiť prirodzenú zvedavosť žiaka a záujem o nové zážitky.
- Rozvíjať schopnosť k samostatnému štúdiu.
- Rozvíjať osobitosť vlastného hudobného prejavu, vyhýbať sa vyumelkovaným alebo povrchným spôsobom hry.

Špecifické ciele

Kognitívne

- Plynule čítať náročnejší notový zápis.
- Učiť sa zapamätať si notový zápis väčšieho rozsahu.
- Zapamätať si, rozlíšiť a správne používať nové hudobné termíny.

Afektívne

- Emocionálne prežiť skladby.
- Rozlišovať charakter skladby.
- Porovnať rôzne spôsoby vlastnej aj počúvanej interpretácie skladby.

Psychomotorické

- Interpretovať na nástroji vlastnú hudobnú predstavu.
- Aplikovať dynamické znamienka v hre na nástroji.
- Rozvíjať sluchovú vnímavosť.
- Zahrať správne jednotlivé spôsoby tvorenia tónu (legato, staccato).

Vzdelávanie smeruje k tomu, aby žiaci dokázali:

- rozlíšiť spôsob tvorenia tónov pri hre legata, staccata,
- riešiť jednoduchú dynamiku- ritardando, crescendo, decrescendo
- uvoľnene stáť pri nástroji a správne dýchať,

Kognitívna oblasť:

- plynule čítať notový zápis
- zapamätať si krátku skladbu,
- určiť základné kontrasty v tempe,
- vysvetliť dynamiku tónov.

Afektívna oblasť:

- vystihnúť charakter danej hudobnej myšlienky v skladbe,
- zvoliť správne tempo pre interpretáciu skladby,

Psychomotorická oblasť:

- preukázať schopnosť použitia prstovej techniky ľavej a pravej ruky pri rýchlejších tempách,
- dynamicky transformovať obsah skladby

Výchovno-vzdelávacie stratégie

Základné kľúčové kompetencie a spôsobilosti žiaka v druhom ročníku rozvíjame nasledovne:

1. Sociálno-komunikačné spôsobilosti

Vo vyučovacom predmete hra na husle využívame pre utváranie a rozvíjanie tejto kľúčovej kompetencie výchovné a vzdelávacie stratégie, ktoré smerujú k tomu, aby žiaci vedeli:

- kultúrne a súvisle sa vyjadrovať, používať hudobnú terminológiu primeranú veku a schopnostiam žiaka,
- aktívne počúvať, sústredene pracovať a náležite reagovať,
- uplatniť ústretovú komunikáciu pre vytváranie dobrých vzťahov so spolužiakmi, učiteľmi, rodičmi a ďalšími ľuďmi, s ktorými prichádzajú do kontaktu.

2. Spôsobilosti v oblasti matematického a prírodovedného myslenia

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- rozvíjať schopnosť objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k systematizácii poznatkov,
- v každodenných situáciách mať schopnosť používať modely logického a priestorového myslenia
- objavovať, pýtať sa a hľadať odpovede, ktoré vedú k tvorivosti.
- uvedomele pracovať s rytmickým pôdorysom skladby.

3. Spôsobilosti v oblasti informačnej a komunikačnej technológie

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- využívať a počúvať digitálne zdroje.

4. Spôsobilosti učiť sa učiť sa

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- spoľahlivo a úspešne zaznamenávať a zapamätávať si informácie, spomenúť si na ne a využívať ich pri praktickej zručnosti v hre na husliach
- vytrvalo, iniciatívne a samostatne sa učiť a získavať informácie.
- hodnotiť informácie a využívať ich aj v medzipredmetových vzťahoch.

5. Spôsobilosť riešiť problémy

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- hľadať a využívať rôzne informácie,
- skúšať viaceré možnosti riešenia problému,
- overovať správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikovať pri podobných alebo nových problémoch.

6. Osobné, sociálne a občianske spôsobilosti

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- uvedomovať si svoje silné a slabé stránky,
- uvedomovať si svoje práva a povinnosti a aktívne ich realizovať,
- kontrolovať vlastné konanie,
- mať zodpovednosť a schopnosť dodržiavať dohody.

7. Spôsobnosť vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

Výučba smeruje k tomu, aby žiaci vedeli:

- tvoriť a prijímať umenie,
- pomenovať druhy umenia, ich špecifické zákonitosti a vyjadrovacie prostriedky.
- vyjadriť svoj názor i vkus
- ovládať základné pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu).

Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy práce:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
1. Základy hry na nástroj	<ul style="list-style-type: none"> • slovná metóda • názorná metóda • praktická metóda • reproduktívna metóda 	<ul style="list-style-type: none"> • individuálna práca na vyučovacej hodine • domáca príprava na vyučovaciu hodinu
2. Hudobno-teoretické poznatky	<ul style="list-style-type: none"> • analyticko – syntetická metóda • deduktívna metóda • informačno-receptívna metóda • problémový výklad 	<ul style="list-style-type: none"> • individuálna práca na vyučovacej hodine • domáca príprava na vyučovaciu hodinu
3. Hudobno-výrazové prostriedky	<ul style="list-style-type: none"> • reproduktívna metóda • heuristická metóda 	<ul style="list-style-type: none"> • počúvanie hudobných nahrávok a interpretácie učiteľom

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
1. Základy hry na nástroj	František Hertl: Škola hry na kontrabas	- videotechnika, CD, DVD, - zvukové pomôcky:	ilustrácie	- internet
2. Hudobno-teoretické poznatky	František Hertl: Škola hry na kontrabas	Prehrávač, vzorový prednes učiteľa		- knižnica
3. Hudobno-výrazové prostriedky	Etudy: Poradowski, Hertl, Černý, Sláma atď	- videotechnika, CD, DVD -		internet

Hudobný materiál:

František Hertl: Škola hry na kontrabas

Vladimír Hora: Škola hry na kontrabas v jazzových a tanečných súboroch

František Hertl: Na basu rýchle a správne

J.Eichstädt: Szkola na kontrabas

Etudy: Poradowski, Hertl, Černý, Sláma atď.

C. Flesch: Scale system

Výber zo skladieb (Gajdoš, Pichlík atď.)

OBSAH	KOMPETENCIE	VYSTÚP
<ul style="list-style-type: none"> - prirodzený a uvoľnený postoj pri hre na nástroj - uvoľňovanie pravého zápästia a pravého ramena - hra v 1. a 2. polohe na všetkých strunách - orientácia na hmatníku - uvoľňovanie ľavého zápästia a ruky - posilňovanie ľavého zápästia trilkovaním - stupnice v 1. medzipolohe, v 1. a 2. polohe + rozložené kvintakordy - sláčikové vibrácie - koordinácia pravej a ľavej ruky 	<p>U žiaka 1. Ročníka kontrabasovej hry máme na zreteli rozvoj hudobnosti, pokračujeme v zladení hudobnej predstavivosti s nástrojom. Žiak zvláda primerané skladby s presným dodržaním notového textu. Dokáže sledovať melodickú líniu, vníma dynamiku a jednoduché frázovanie skladby. krátke skladbičky dokáže zahrať spamäti.</p>	<p>Prezentácia získaných vedomostí a zručností na koncertných podujatiach -triedne, verejné, interné, tematické, príležitostné. Hra dvoch technicky odlišných etud. Hra jedného prednesu s doprovodom iného nástroja.</p>

Metódy a formy práce

Stanovené ciele uskutočňujeme takými metódami a formami práce, ktoré rozvíjajú všeobecné hudobné vzdelanie, hudobnú predstavivosť, sluchové a rytmické cítenie na základe uvedomeného vnímania a tvorivej práce s hudobným materiálom. Učiteľ volí také metódy a formy práce, ktoré rešpektujú individuálne schopnosti žiaka a zabezpečujú súbežné budovanie adekvátnych foriem technických a výrazových prostriedkom. Tvorivá práca učiteľa so žiakmi, správny výber metód a postupov uvedených v odporúčaných materiáloch vzhľadom na individuálne schopnosti žiaka zabezpečí splnenie cieľových zámerov na požadovanej úrovni. Žiak predvedie naštudované skladby aspoň raz do roka na verejnom alebo internom koncerte, prípadne na medzitriednej alebo triednej prehrávke.

Profil absolventa primárneho umeleckého vzdelávania

Po ukončení primárneho umeleckého vzdelávania majú žiaci schopnosť logicky uvažovať, ovládajú základy hudobnej výchovy. Poznajú hudobnú abecedu, terminológiu a gramotnosť. Podľa učebných osnov, sú schopní verbálne vyjadriť svoje pocity a postrehy vzťahu výrazových prostriedkov hudby a ich účinku na seba a na diváka, poslucháča.

Absolventi sú oboznámení so základnými okruhmi sociálnej funkcie hudby. Ovládajú techniku umeleckej interpretácie na vekovo primeranej úrovni v súlade s učebnými osnovami a individuálnymi dispozíciami žiakov.

Úroveň rozvinutosti kľúčových spôsobilostí, ktoré žiaci dosiahnu na konci programu primárneho umeleckého vzdelania, nie je ukončená. Vytvára len bázu pre následné stupne

vzdelania, pre celoživotné učenie sa, pre zapojenie sa do pracovného procesu. Rozvíjaním kľúčových spôsobilostí v životnom kontexte obsahu predmetov je tvorený model absolventa programu primárneho stupňa umeleckého vzdelávania.

Kritéria hodnotenia absolventskej skúšky:

Výborný - plynulá hra naspamäť, v požadovanom tempe, rytme, technicky vyrovnaná, vyjadrenie obsahu skladieb, dodržanie štýlovej interpretácie, náročnosť programu zodpovedá učebným osnovám

Chváľitebný - plynulá hra skladieb, v primeranom tempe, priblíženie sa obsahovému a štýlovému vyjadreniu skladby, hra naspamäť nie podmienkou, náročnosť skladieb zodpovedá učebným osnovám, alebo časť repertoáru je menej náročná

Uspokojivý - hra z nôt bez primeraného obsahu, štýlu, tempa, náročnosť skladieb nezodpovedá učebným osnovám

Neuspokojivý - hra z nôt, nedodržanie notového a rytmického zápisu, neúplná hra skladieb alebo len časť skladby, program nezodpovedá učebným osnovám

